

Sygn. akt II CSK 774/16

POSTANOWIENIE

Dnia 17 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa "E." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przeciwko Z. P.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 maja 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 23 marca 2016 r., sygn. akt VI Ga (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Z. P. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 23 marca 2016 r., sygn. akt VI Ga 20/16 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący opart na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 2, 3 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Potrzebę wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, skarżący wiązał z przepisami art. 494 k.c. w zw. z art. 77 § 2 k.c. odnośnie

do sposobu i formy złożenia oświadczenia woli o odstąpieniu od umowy, która została zawarta w formie pisemnej. W tym kontekście sformułował zarzut naruszenia powyższych przepisów przez ich błędną wykładnię i zastosowanie, polegające na przyjęciu, iż odstąpienie od umowy o dzieło między przedsiębiorcami może nastąpić przez czynności faktyczne.

Zgodnie z art. 77 § 2 k.c. jeżeli umowa została zawarta w formie pisemnej, odstąpienie od niej powinno być stwierdzone na piśmie. Z powyższego wynika, że forma ta została zastrzeżona dla celów dowodowych (*ad probationem*). Jednak jak wynika z art. 74 § 3 k.c. przepisów o formie pisemnej przewidzianej dla celów dowodowych nie stosuje się w stosunkach między przedsiębiorcami, a zatem stosownie do art. 60 k.c. wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny. Według ustaleń faktycznych, które są wiążące w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), strony umowy podwykonawczej z dnia 25 października 2011 r. na wykonanie i montaż stolarki okiennej, zawarły ją w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Wskazane przez Sąd drugiej instancji okoliczności faktyczne dawały podstawę do przyjęcia, że kontrahent pozwanego złożył oświadczenie woli o odstąpieniu od tej umowy (po wcześniejszym wyznaczeniu terminu na wykonanie umowy, a wobec bezskutecznego upływu wyznaczył termin do zwrotu zaliczki, którą przekazał na poczet wykonania umowy, k. 23 - 24), a wobec tego przysługiwało mu roszczenie o zwrot tej zaliczki (art. 494 k.c.).

Podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej nie może być zarzucana przez skarżącego nieważność postępowania przed Sądem pierwszej instancji. W przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. chodzi o nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji. W ramach bezpośredniej kontroli kasacyjnej, Sąd Najwyższy z urzędu w granicach zaskarżenia bierze pod uwagę nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Nie jest natomiast uprawniony do takiej kontroli postępowania przed sądem pierwszej instancji, chyba że skarżący zarzuci w ramach drugiej podstawy kasacyjnej naruszenie art. 386 § 2 k.p.c., przez nieuwzględnienie przez sąd drugiej instancji nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji (zob. wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 334/12, nie publ.). Ponadto należy wykazać, że naruszenie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). W tym zakresie pozwany sformułował zarzut naruszenia art. 97 k.p.c. przez niezasadną odmowę przez Sąd pierwszej instancji dopuszczenia do udziału na rozprawie w dniu 22 maja 2015 r. aplikanta radcowskiego, co spowodowało naruszenie prawo do obrony polegające na uniemożliwieniu w ten sposób zadawania pytań świadkowi, na podstawie zeznań którego, Sady obu instancji oparły wyrok uwzględniający powództwo.

Na rozprawę w dniu 22 maja 2015 r. zgłosiła się za pozwanego aplikant radcowska Z. K., która przedłożyła kopię pełnomocnictwa udzielonego przez pozwanego radcy prawnej J. T. oraz kopię upoważnienia z dnia 21 maja 2015 r., które nie zostało podpisane i nie zawierało wskazania osoby udzielającej upoważnienia (k. 164, 165, 166), a zatem nie legitymowała się prawidłowym upoważnieniem. Sąd odmówił dopuszczenia do udziału w sprawie pełnomocnika substytucyjnego aplikanta radcowskiego Z. K.. Z protokołu tej rozprawy nie wynika, aby aplikant wносиła o tymczasowe dopuszczenie do udziału w sprawie w charakterze pełnomocnika procesowego, oraz aby sygnalizowała wysłanie pocztą właściwego upoważnienia.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której

naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący wywodził stąd, że w stanie faktycznym tej sprawy pozwany realizował umowę w zakresie montażu stolarki okiennej dostarczonej przez Z. B. na rzecz A. T.. Jego zdaniem wynika to bowiem z zeznań wszystkich świadków, oprócz A. T., jak i dokumentów zgromadzonych w sprawie. Ponadto w aktach sprawy brak oświadczenia o odstąpieniu od umowy, a twierdzenie tego rodzaju zostało sformułowane dopiero przez Sąd Rejonowy w K., mimo że powód takiego twierdzenia nie formułował.

Stan faktyczny tej sprawy nie daje podstaw do przyjęcia, iż Sąd drugiej instancji wydał oczywiście nieprawidłowy wyrok. Pozwany wraz ze swoim współnikiem (w stosunku do którego zapadł prawomocny nakaz zapłaty) zawarli z poprzednikiem prawnym strony powodowej umowę o wykonanie i montaż stolarki okiennej, na poczet której otrzymali zaliczkę w kwocie 65 000 zł. Wobec montażu stolarki o wartości jedynie 5 000 zł i braku reakcji na wezwania o dostarczenie pozostałej części okien, poprzednik prawny strony powodowej wezwał pozwanego i jego współnika do zwrotu zaliczki w kwocie 60 000 zł oraz zawarł umowę o dostarczenie stolarki okiennej z innym kontrahentem – Z. B.. Zauważyć jednak należy, że nawet z twierdzeń i zeznań samego pozwanego nie wynika jaka była treść umowy, którą miał zawrzeć z A. T. odnośnie do montażu stolarki okiennej (dostarczonej przez Z. B.), w szczególności jaką kwotę z tego tytułu A. T. zobowiązał się mu zaliczyć na poczet tej zaliczki. Niezależnie od tego pozwany nie wykazał dowodowo wartości swoich prac przy montażu okien, jak również - co istotne - nie zgłosił zarzutu potrącenia ze wskazaniem podstaw wyliczenia wzajemnej wierzytelności.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

